

Risico Inventarisatie (RIE) en gevaarlijke stoffen

Checklist voor Ondernemingsraden en VGWM-commissies

versie 20/10/2003

Doel en beperkingen van deze checklist

De checklist RIE-gevaarlijke stoffen is een hulpmiddel voor werknemersvertegenwoordigers om na te gaan of de risico's van het werken met gevaarlijke stoffen in een bedrijf voldoende in kaart zijn gebracht. Centraal daarin staat de (wettelijk verplichte) Risico Inventarisatie en Evaluatie (RIE).

De checklist stelt de werknemersvertegenwoordiging ook in staat na te gaan in hoeverre de uitkomsten van de RIE worden omgezet in een plan, en in hoeverre dit plan ook wordt uitgevoerd.

De checklist zegt echter niet alles over de feitelijke kwaliteit en resultaten van het gevoerde beleid, hoewel met name een positief resultaat in rubriek 3 en 4 een goede indicatie kan geven.

De checklist vooronderstelt dat de werknemersvertegenwoordiging beschikt over de RIE-rapportage, deze goed heeft bestudeerd, maar ook: goed op de hoogte is van de werkelijke situatie in het bedrijf.

Gebruiksaanwijzing

1. Beantwoord de vragen in de lijst zo nauwkeurig mogelijk; liefst niet met de natte vinger, maar met de tekst van de RIE bij de hand; liefst niet individueel, maar samen met collega's en/of leden van de VGWM- of arbocommissie
2. Zet bij 'niet-weten' of twijfel een duidelijk vraagteken in de kolom 'JA'; een groot aantal vraagtekens betekent dat je geen zinvolle uitspraken over de kwaliteit van de RIE kunt doen, en eerst nadere informatie zult moeten inwinnen!
3. Klopt de inhoud van de RIE niet met de werkelijke situatie? Zet dit dan zeer duidelijk in de kolom 'toelichting'!

(te veel) ONTBREKENDE ZAKEN, DAN WEL AANTOONBAAR ONJUISTE BEWERINGEN KUNNEN VOOR EEN OR AANLEIDING ZIJN ZELF NADER ONDERZOEK TE LATEN VERRICHTEN, DAN WEL NIET IN TE STEMMEN MET DE INHOUD VAN DE RIE-RAPPORTAGE!

4. Zet waar mogelijk naast het antwoord een korte toelichting, zodat ook weken later nog te achterhalen is om welke reden de vraag met 'ja' of 'nee' beantwoord is.
5. Tel per deel van de vragenlijst het aantal "ja's", "nee's" enz. bij elkaar op. Kruisjes in de rubriek NVT ('Niet Van Toepassing') tellen voor de beoordeling van het resultaat niet mee. Tel aan het eind ook het totale aantal ja's en nee's op.
6. Beoordeling van het resultaat: bekijk elke rubriek afzonderlijk
  - a) het aantal keer 'ja' is twee keer zoveel (of nog groter) dan het aantal keer 'nee': het ziet er voor dit onderdeel niet slecht uit. Maar net als bij het streven naar continue kwaliteitsverbetering is het zaak te kijken of het nog beter kan. Daarnaast is extra aandacht geboden aan het 'onderhoud': ook bij een volgende check moet 'ja' nog steeds 'ja' blijven! M.a.w.: zorg voor borging van de bereikte resultaten
  - b) het aantal keer ja is ongeveer net zoveel als het aantal keer nee, en in elk geval minder dan twee keer zo groot: het bedrijf is best aardig op weg, maar toch moet er nog hard aan getrokken worden om een goed gevaarlijke stoffenbeleid op de rails te krijgen.
  - c) het aantal keer nee is groter dan het aantal keer ja: hier is nog veel werk aan de winkel
7. Beoordeling van het resultaat: vergelijk de uitslagen per rubriek met elkaar. Dit stelt je in staat te kijken waar de zaken fout gaan, of juist bijzonder goed:
  - > bij de RIE in zijn algemeenheid (deel 1a)
  - > bij de rubriek gevaarlijke stoffen nader bekeken (deel 1b)
  - > bij het deel over aanvullende inventarisatieverplichtingen (deel 1c)

- > bij het deel over de weging van de risico's (deel 2)
- > bij het deel over de adviezen van de arbodienst (deel 3)
- > bij het deel over het maatregelenplan en de uitvoering daarvan (deel 4)
- > bij het deel over de betrokkenheid van werknemers en medezeggenschap (deel 5)

Op basis van deze vergelijking kun je prioriteiten stellen en concrete afspraken maken.

8. Tot slot levert de totale optelsom van ja en nee een aardig beeld op van de aandacht die het bedrijf in zijn totaliteit aan gevaarlijke stoffen besteedt.

Tip:: maak van het bespreken van een RIE geen 'papieren oefening': toets wat er staat aan de realiteit, ga zelf in het bedrijf kijken naar de werkelijke situatie, en praat met betrokken werknemers ('de achterban'). Dat recht heb je op grond van artikel 18 uit de Wet op de Ondernemingsraden (WOR). Vorm je op die manier zelf een goed beeld welke problemen mogelijk ernstig zijn, en welke niet.

Totaal: 49 vragen

DEEL 1a: GEVAARLIJKE STOFFEN IN DE RIE ALGEMEEN (= het in kaart brengen van risico's)

VRAAG	JA	NEE	NVT	TOELICHTING
1. In de RIE wordt het onderwerp 'gevaarlijke stoffen' herkenbaar aan de orde gesteld				
2. De informatie over gevaarlijke stoffen in de RIE is aktueel (niet verouderd, en zeker niet ouder dan 4 jaar)				
<p>3. De gevaarlijke stoffen-risico's worden bekeken in relatie tot:</p> <p>a) de werkplek</p> <p>b) de functie</p> <p>c) gedrag en werkwijze werknemers</p> <p>d) toezicht</p> <p>e) voorlichting over de gevaren van</p> <p>f) instructie over het werken met</p> <p>g) gevaren voor bijzondere groepen werknemers (vrouwen, thuiswerkers, uitzendkrachten, buitendienst enz.)</p> <p>h) orde en netheid op de werkplek</p>	<p>a)</p> <p>b)</p> <p>c)</p> <p>d)</p> <p>e)</p> <p>f)</p> <p>g)</p> <p>h)</p>	<p>a)</p> <p>b)</p> <p>c)</p> <p>d)</p> <p>e)</p> <p>f)</p> <p>g)</p> <p>h)</p>		
<p>4. Ook als <u>toekomstige</u> veranderingen mogelijkerwijs invloed hebben op gevaarlijke stoffenrisico's wordt hiervoor een Risico Inventarisatie gemaakt of geactualiseerd. Het gaat om veranderingen:</p> <p>a) op de werkplek</p> <p>b) in de organisatie van het werk</p> <p>c) van procedures</p> <p>d) in de functie-inhoud van werknemers</p>	<p>a)</p> <p>b)</p> <p>c)</p> <p>d)</p>	<p>a)</p> <p>b)</p> <p>c)</p> <p>d)</p>		
TOTAAL:				AANTAL VRAAGTEKENS:

DEEL 1b: gevaarlijke stoffen nader bekeken

VRAAG	JA	NEE	NVT	TOELICHTING
1.Wordt duidelijk met welke gevaarlijke stoffen in het bedrijf gewerkt wordt?				
2.Zijn deze stoffen opgenomen in een register?				
3.Wordt duidelijk wat de gevaren van deze stoffen zijn?				
4.Wordt duidelijk waar blootstelling kan ontstaan, dan wel daadwerkelijk ontstaat				
5. Wordt duidelijk of, waar en wanneer bijzondere groepen werknemers (jeugdigen, vrouwen, ...) blootgesteld (kunnen worden)				
6. Wordt het inzicht in de blootstelling bereikt door deskundig uitgevoerde metingen op de arbeidsplaats ?				
7.Wordt duidelijk hoe ernstig dit blootstellingsrisico is t.o.v. de blootstellingsnorm (' MAC-waarde')				
8.Wordt duidelijk bij welke werkzaamheden blootstellingsgevaar bestaat				
9.Wordt duidelijk op welke afdelingen dit gevaar bestaat?				

VRAAG	JA	NEE	NVT	TOELICHTING
10. Wordt – bijvoorbeeld bij het Periodiek ArbeidsGezondeidskundig onderzoek (PAGO) - nagegaan of werknemers zijn blootgesteld aan gevaarlijke stoffen?				
11..Wordt duidelijk of van de gevaarlijke stoffen VeiligheidsInformatieBladen voorhanden zijn				
12. Zijn de Veiligheids Informatie Bladen ook makkelijk beschikbaar voor werknemers?				
13. Wordt duidelijk of aan werknemers voldoende én regelmatig instructie en voorlichting over het werken met gevaarlijke stoffen wordt gegeven?				
14.Besteedt de RIE aandacht aan de opslag van gevaarlijke stoffen				
15.Besteedt de RIE aandacht aan de etikettering van gevaarlijke stoffen				
16.Besteedt de RIE aandacht aan het voorkomen van ongewilde gebeurtenissen met gevaarlijke stoffen (calamiteitenrisico)				
17.Besteedt de RIE aandacht aan gevaar voor verstikking, bedwelmig, vergiftiging, brand of explosie				
TOTAAL				AANTAL VRAAGTEKENS:

DEEL 1c: specifieke inventarisatieverplichtingen

VRAAG	JA	NEE	NVT	TOELICHTING
1.Aandachtspunt: voorschriften voor het werken met kankerverwekkende stoffen				
2.Aandachtspunt: voorschriften voor het werken met benzeen, asbest e.d.				
3.Aandachtspunt: voorschriften voor het werken met biologische agentia				
4.Aandachtspunt: thuiswerk met gevaarlijke stoffen				
<p>5.Aanvullende registratie: voor de voortplanting vergiftige stoffen':</p> <p><i>a) hoeveelheid per jaar vervaardigd of aanwezig</i></p> <p><i>b) aantal werknemers op die arbeidsplaats</i></p> <p><i>c) vorm van de arbeid met die stof</i></p> <p><i>d) wijze van blootstelling</i></p> <p><i>e) maatregelen die getroffen zijn</i></p>				

VRAAG	JA	NEE	NVT	TOELICHTING
<p>6.Aanvullende registratie: kankerverwekkende stoffen:</p> <p><i>a) chemische naam of handelsnaam</i> <i>b) beschrijving van het proces waarbij de stoffen vrijkomen</i> <i>c) reden waarom vervanging niet mogelijk is</i> <i>d) afdeling waar de stof voorkomt/ wordt gebruikt</i> <i>e) omschrijving van het gevaar/ de gevaren</i> <i>f) hoeveelheid stof die per jaar wordt vervaardigd/ gebruikt/ aanwezig is</i> <i>g) soort arbeid diem wordt verricht</i> <i>h) aantal blootgestelde werknemers</i> <i>i) wijze waarop blootstelling plaats (kan) vinden</i> <i>j) maatregelen die zijn getroffen</i> <i>k)lijst van werknemers die werken met deze stoffen</i></p>				
TOTAAL:				AANTAL VRAAGTEKENS:

Deel 2: EVALUATIE (het wegen en ten opzichte van elkaar vergelijken van risico's)

VRAAG	JA	NEE	NVT	TOELICHTING
1.Risico's worden gewogen en vergeleken volgens een in de RIE duidelijk beschreven en toegelichte methode (b.v. een rekenformule $Risico=Kans \times Effect$)				
2.Voor elk beschreven risico's wordt concreet aangegeven hoe men aan een bepaald 'gewicht' gekomen is (b.v. welke cijfers men geeft aan Risico, aan Kans, aan Effect enz.)				
3.De inschatting van het risico (zwaar of minder zwaar) komt overeen met jullie eigen inschatting				
TOTAAL				AANTAL VRAAGTEKENS:

Deel 3: ADVIEZEN VAN DE ARBODIENST

VRAAG	JA	NEE	NVT	TOELICHTING
1.De adviezen van de arbodienst in de RIE t.a.v. het werken met gevaarlijke stoffen zijn over het algemeen duidelijk en begrijpelijk				
2.De adviezen van de arbodienst zijn over het algemeen praktisch en realistisch				
3.De adviezen van de arbodienst volgen waar mogelijk de 'arbeidshygiënische strategie' zoals geformuleerd in arbobesluit art.4.9.1: <i>optimaal: maatregelen bij de bron (b.v. vervangen)</i> <i>tweede niveau: ventilatiemaatregelen/afzuiging</i> <i>derde niveau: afschermen mensen van de gevaarsbron</i> <i>laagste niveau (mag niet structureel!): persoonlijke beschermingsmiddelen</i>				
4.Daar waar minder optimale oplossingen worden geadviseerd, wordt uitgelegd waarom dit onvermijdelijk is				

VRAAG	JA	NEE	NVT	TOELICHTING
5. Daar waar vervolgonderzoek dan wel metingen nodig zijn, wordt dit duidelijk aangegeven				
6. De adviezen van de arbodienst betreffen zowel de oplossing van concrete problemen als het beleidsmatig (struktureel) aanpakken van de gevaarlijke stoffenproblematiek en het 'borgen' van bereikte resultaten				
TOTAAL				AANTAL VRAAGTEKENS:

Deel 4: MAATREGELENPLAN

VRAAG	JA	NEE	NVT	TOELICHTING
1. Het plan van aanpak is een de naam 'plan' echt waard: er staat in Wat er gaat gebeuren, Wie verantwoordelijk is voor de uitvoering en Wanneer het plan uitgevoerd wordt (WWW)				
2. Gemaakte plannen worden ook voor meer dan 60% daadwerkelijk en ongeveer binnen de gestelde termijnen uitgevoerd				
3. De maatregelen in het plan volgen de adviezen van de arbodienst.				
4. De uitvoering van het plan wordt periodiek geëvalueerd				
5. De resultaten van het plan worden gemeten, en eventueel worden plannen bijgesteld				
6. Het plan leidt ook tot daadwerkelijk vermindering van de blootstelling aan gevaarlijke stoffen.				
TOTAAL				AANTAL VRAAGTEKENS:

Deel 5: BETROKKENHEID VAN WERKNEMERS EN MEDEZEGGENSCHAP

VRAAG	JA	NEE	NVT	TOELICHTING
1. Bij het inventariseren van de werkzaamheden met gevaarlijke stoffen worden ook de werknemers zelf betrokken, dan wel geïnterviewd				
2. Werknemers worden vooraf geïnformeerd over het hoe, waarom en wanneer van de RIE op hun werkplek				
3. De resultaten van de RIE worden door het bedrijf besproken met betrokken werknemers (b.v. werkoverleg)				
4. De geplande maatregelen worden door het bedrijf besproken met betrokken werknemers (b.v. werkoverleg)				
5. De voortgang van de plannen wordt regelmatig met de betrokken werknemers besproken (b.v. werkoverleg)				
6. Er is overleg met de werknemersvertegenwoordiging over de Risico Inventarisatie en Evaluatie, het deel over gevaarlijke stoffen inbegrepen				
7. De werknemersvertegenwoordiging ontvangt tijdig de concept Risico Inventarisatie van arbodienst of werkgever ter bespreking				
8. De OR is van begin tot eind intensief betrokken bij het RIE-proces				

VRAAG	JA	NEE	NVT	TOELICHTING
9.Aan de OR wordt vooraf instemming (=goedkeuring) gevraagd met de RIE				
10.Aan de OR wordt vooraf instemming (=goedkeuring) gevraagd met het maatregelenplan				
11.Met de OR wordt ten minste 1x per jaar de actualiteit en geldigheid van de RIE doorgesproken				
12.Met de OR of VGWM-commissie wordt ten minste 1x per jaar besproken wat er van het maatregelenplan terecht is gekomen				
13.OR en/of VGWM-commissie stellen zich minstens 2x per jaar zelf op de hoogte van de werkelijke omstandigheden met gevaarlijke stoffen op het bedrijf				
TOTAAL				AANTAL VRAAGTEKENS: